

УДК 007:659.1:[655.3.066]

Подольяка Надія Степанівна,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач кафедри журналістики та філології
Сумського державного університету
nadechdasum@gmail.com

ХАРКІВСЬКЕ КООПЕРАТИВНЕ ВИДАВНИЦТВО «РУХ» В ДОКУМЕНТАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ-МУЗЕЮ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ

Мета дослідження. У статті розглядається питання комплексного аналізу архівних документів Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України з діяльності Харківського кооперативного видавництва «Рух», що сформувалось в Україні у період 1921–1933 рр. **Методологія дослідження.** Використано історичний, історико-біографічний методи, аналіз архівних документів, метод класифікації. **Наукова новизна** зумовлена маловивченістю діяльності кооперативно-громадських видавничих структур України ХХ ст. Досвід роботи таких організацій досі не дістав адекватного наукового висвітлення і майже не запроваджений в практику сучасних українських видавництв. **Висновки.** Діяльність харківського кооперативного видавництва «РУХ» сприяла духовному зростанню українського народу, підтримці розвитку мови і культури, поглибленню політики українізації. Основним джерелом відомостей про організацію у фонді ЦДАМЛМ України є «Статут українського кооперативного видавництва «РУХ» на Харківщині», а також справи, які містять листування із авторами та іншими видавничими організаціями, протоколи, анкети, бланки, звітно-виборчу документацію. Отже, історіографічна база дослідження суттєво розширює погляд на видавничу справу на етапі становлення радянської влади.

Ключові слова: видавнича справа ХХ ст., Харківське кооперативне видавництво «Рух», архівні фонди, Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України, Іван Миколайович Лизанівський.

Подольяка Надежда Степановна,
кандидат наук по социальным коммуникациям,
старший преподаватель кафедры журналистики и филологии
Сумского государственного университета

ХАРЬКОВСКОЕ КООПЕРАТИВНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО «РУХ» В ДОКУМЕНТАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО АРХИВА-МУЗЕЯ ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВ УКРАИНЫ

Цель исследования. В статье рассматривается вопрос комплексного анализа архивных документов Центрального государственного архива-музея литературы и искусства Украины относительно деятельности Харьковского кооперативного издательства «Рух», что сформировалось в Украине в период 1921-1933 гг. **Методология исследования.** Используются исторический, историко-биографический методы, анализ архивных документов, метод классификации. **Научная новизна** обусловлена малоизученностью деятельности кооперативно-общественных издательских структур Украины ХХ в. Опыт работы таких организаций до сих пор не получил адекватного научного освещения и почти не введен в практику современных украинских издательств. **Выводы.** Деятельность харьковского кооперативного издательства «Рух» способствовала духовному росту украинского народа, поддержке развития языка и культуры, углублению политики украинизации. Основным источником сведений об организации в фонде ЦГАМЛИ Украины является «Устав Украинского кооперативного издательства «Рух»

на Харківщині», а також дела, содержащие переписку с авторами и другими издательскими организациями, протоколы, анкеты, бланки, отчетно-избирательную документацию. Итак, историографическая база исследования существенно расширяет взгляд на издательское дело на этапе становления советской власти.

Ключевые слова: издательское дело XX в., Харьковское кооперативное издательство «Рух», архивные фонды, Центральный государственный архив-музей литературы и искусства Украины, Иван Николаевич Лизановский.

Podolyaka Nadiya,
PhD. N. with the social. communicative.,
senior teacher Chair of Journalism and
Philology Sumy State University

KHARKIV COOPERATIVE PUBLISHING OF «RUKH» IN DOCUMENTS OF THE CENTRAL STATE ARCHIVES-MUSEUM OF LITERATURE AND ART OF UKRAINE

The aim of the study. The article deals with the question of the complex analysis of the archival documents of the Central State Archive-Museum of Literature and Arts of Ukraine on the activities of the Kharkov cooperative publishing house «Rukh», which was formed in Ukraine during the period 1921-1933. **Methodology of the research.** Historical, historical and biographical methods, analysis of archival documents, classification method are used. **Scientific novelty** is conditioned by poor knowledge of the activities of cooperative and public publishing structures of Ukraine of the twentieth century. The experience of such organizations has still not received adequate scientific coverage and has hardly been introduced into the practice of modern Ukrainian publishing houses. **Conclusions.** The activities of the Kharkiv cooperative publishing house «Rukh» contributed to the spiritual growth of the Ukrainian people, support for the development of language and culture, and the deepening of the policy of Ukrainization. The main source of information about the organization in the Central State Property Fund of Ukraine is the «Statute of the Ukrainian cooperative publishing house «Rukh» in Kharkiv region», as well as cases, which contain correspondence with authors and other publishing organizations, protocols, questionnaires, forms, reporting and election documentation. Thus, the historiographic base of the study substantially broadens the view on the publishing business at the stage of the formation of Soviet power.

Key words: publishing business of XX century, Kharkiv co-operative publishing house «Rukh», archival funds, Central State Archive-Museum of Literature and Art of Ukraine, Ivan N. Lizanovsky.

Актуальність теми зумовлена тим, що функціонування кооперативного видавництва «Рух» залишається малодослідженою науково-історичною проблемою, яка має суто практичне й пізнавальне значення, тому що воно посідало вагоме місце в культурно-освітньому житті українського суспільства 1920-х – початку 1930-х рр., а з іншого боку – представляло соціальні форми повсякденної роботи і творчості інтелігенції, уособлювало самодіяльні форми підприємництва населення.

План видавничої роботи очолюваного М. Лизанівським видавництва «Рух» був досить різноманітним: твори наукового, науково-популярного, художнього, белетристичного змісту тощо. Основна орієнтація була на твори українських дореволюційних письменників у серіях, призначених для масового поширення.

У складних умовах часу видавництво змогло протягом нетривалого періоду свого існування (1921–1933) гідно відстоювати національні пріоритети українського народу.

Мета дослідження – з'ясування особливостей документної інформації про виробничу і господарську діяльність Харківського кооперативного видавництва «Рух».

Виклад основного матеріалу. В історіографії питання про внесок споживчої кооперації у книговидання 1920-х рр. можна виділити три якісно відмінні етапи її осмислення: низка розвідок вийшла протягом 20-х років ХХ ст.; історичні праці радянських науковців 1930-1950-х рр. та – 1960-80-х рр.; наукові публікації та дисертаційні дослідження 90-х років ХХ ст. – початку ХХІ ст. Спільним для перших двох етапів є причетність до радян-

ської історіографії, яка акцентувала увагу на перевагах радянської кооперації перед кооперацією капіталістичних країн. Це, зокрема дослідження М. Агауфа [1], М. Нечаєва [5], В. Бидик [2], С. Зарудного [3]. Однак ці праці не позбавлені недоліків, оскільки їх авторами були інструктори кооперації, які у більшості оперували суто статистичними даними і керувались настановами партії.

Для другого етапу у висвітленні діяльності кооперативних видавництв характерно те, що автори з класових позицій прагнули якнайкраще висвітлити досвід державного регулювання діяльністю кооператорів. У цей час з'являється велика кількість оглядово-аналітичних праць керівників та провідних працівників споживчої кооперації. Тоді ж інформацію про кооперативне видавництво «Рух» розмістили у виданні «Української радянської енциклопедії» 1963 року [8, 453].

Серед праць сучасних науковців заслуговують на увагу дослідження, що стосуються особливостей розвитку книговидавничої справи в Україні у 20-х роках ХХ ст. До цього питання звертались М. Тимошик [9], О. Яковлев [10], С. Кисельова [4], Т. Оніпко [6; 7].

Варто зазначити також, що сторінки життя керівника видавництва І. Лизанівського майже не відображені у наукових пошуках як радянських, так і сучасних дослідників. Є окремі публікації, присвячені діяльності Української партії соціалістів-революціонерів, які дають уявлення про деякі аспекти його життєвого шляху, однак комплексного наукового дослідження немає.

Характеристика архівних документів як однієї із форм ділової комунікації Харківського кооперативного видавництва «Рух» не отримала достатнього висвітлення в науковій літературі. Не зважаючи на те, що праць із питань розвитку кооперативних видавництв в Україні у першій половині ХХ ст. вийшло достатньо, більш детально зосередитись на роботі саме цього видавництва дослідникам не вдалося.

Основними завданнями, передбаченими у цій статті, є з'ясування усіх видів документів Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України (далі ЦДАМЛМ України), що комплексно розкривають питання діяльності видавництва та біографію його очільника.

Справи фонду 577 можна умовно поділити на такі групи: інструктивно-керівні матеріали; реєстраційні журнали й книги (головна книга, книги обліку розрахунків з авторами, книги обліку виданої літератури); журнали вхідних і вихідних документів; листування.

Інструктивно-керівні матеріали містять протоколи засідань ради кооперативного видавництва «Рух», накази, бланки, анкетні відомості. Так серед документів ЦДАМЛМ України є бланк анкетної відомості Всеукраїнському Кооперативному банку «Укрінбанк», з якого можна дізнатися про дату реєстрації Статуту (15 жовтня 1923 р. №16, Ч.1), скільки членів об'єднувала організація на той час (юридичних осіб – 5, фізичних – 165), розміри пайового і вступного внесків, які підприємства має організація, ким було обрано Правління і т. п. [1, 29]. А з Протоколу засідання Ради кооперативного видавництва «Рух» від 22 травня 1923 р. стає відомим той факт, що члени Ради прийняли таке важливе для української держави рішення: «Взяти участь фундатором в організації Театрального Т-ва» [1, 11].

Найбільшу цінність для дослідників має «Статут українського кооперативного видавництва «РУХ» на Харківщині» [1, 20, 46; 7]. У ньому зазначалися основні положення роботи кооперативної установи, інформація про членів та їх обов'язки тощо. Статут складався із семи основних розділів (Загальні основи, Склад видавництва й обов'язки його членів, Кошти видавництва, Порядок керування справами видавництва, Загальні збори, Перевірка справ видавництва, Справогляд і поділ прибутків, Ліквідація видавництва).

Членами видавництва були фізичні та юридичні особи. Їхні права забезпечувалися відповідними законодавчими актами і положеннями статуту. Повноваженим членом кооперативного видавництва був кожний, хто відповідав вимогам чинного законодавства, сплатив вступні й пайові внески. Пайщик (член) ставав і співзасновником кооперативного об'єднання, але мав лише один голос, незважаючи на частку паю.

Свою кооперативну діяльність видавництво розпочинало з установчого капіталу. Формувався він переважно із коштів членів кооперативу та спонсорів.

Іншу групу документів становить службове листування з підприємствами, установами і організаціями, які співпрацювали із видавництвом. Умовно ці документи можна поділити на групи: листування з авторами; листування з іншими видавничими організаціями; листування з посадовими особами.

Більшість службових листів оформлювалося на бланку з розташуванням відповідних реквізитів (назва організації, адреса, номер і дата документа), іноді це були рукописні аркуші паперу, а найчастіше – машинописні.

Розглядаючи листування з авторами, можна скласти певне уявлення про те, як відбувалися процеси коректури та редагування, які нез'ясовані ситуації виникали в процесі ділового спілкування партнерів у видавничому бізнесі, а також про дотримання авторських прав у 20-ті рр. ХХ ст. в умовах новоствореної держави. Як приклад – листи поета і письменника Якова Мамонтова до видавництва: «Разом з цим, згідно з Вашим листом від 22.VI.923, надсилаю Вам для видання збірничок своїх поезій «Вінки за водою». Прикладаю до нього ще нові вважаю необхідно. Вірші переписувались досить давно і тому правопис не зовсім академічний. Ваш коректор може виправить його. Що торкається всяких інших змін в тексті, то прошу без моєї згоди їх не робити. [...] Дуже хотів би сам продивитись остаточно коректуру і тому прошу телеграфувати мені точно ті дні коли я міг би це зробити» [1, 50]. Слід надати належне керівництву видавництва: жоден лист від автора не залишався без відповіді. Повага до авторів – найважливіше питання в діловому спілкуванні.

Поширеними причинами конфлікту між автором і редактором часто ставало питання збереження авторських прав на твір. Зокрема, у фонді ЦДАМЛМ України зберігається лист Ірини Іванівни Стешенко, у якому вона пише: «Всім театральним діячам відомо, що переклад «Ряси» Потапенка мій – про це свідчать афіші, постановка Київського Всерабису, замовлення Театру Шевченківського, то-що, і тим часом Ви взяли друкувати мій переклад, не озвавшись до мене й словом» [2, 22].

Порушення авторських прав проявлялося і в тому, що видавництво часто без укладання угоди із спадкоємцями автора видавало твори,

дозволяючи при цьому на свій розсуд вносити коректурні правки. Цьому свідчення лист Назару Івановичу Тобілевичу в справі друкування творів Івана Карпенка-Карого, який зберігається у фондах ЦДАМЛМ України: «П'єси почали ми видавати без відома спадкоємців Карпенка-Карого, бо не знали, де вони живуть, а вважали, що п'єси треба друкувати, а коли спадкоємці зголосяться, то ми з ними договоримся.

Повідомляємо вас, що п'єси друкуються з редакційними змінами, бо без них ні репертуарна Рада не дозволить до вистави, ні цензура до друку. Нас коштує це багато клопотів, приходиться по кілька разів робити зміни, поки репертуарна рада і цензура дасть дозвіл. Така вже судьба творів Карпенка-Карого. Зміни робляться головно такі: викидається релігійний момент, викидаються євреї, а де їм не можна з п'єси викинути, там їх просто заміняється на не євреїв.

Довідавшись про вашу адресу ми можемо заключити зі спадкоємцями Карпенка-Карого сталі умови, що до друкування творів Карпенка-Карого» [2, 226].

Конфлікт між видавництвом і автором був урегульований одразу, як тільки ставав відомий факт про авторство на переклад, або з'являлися нащадки автора твору.

З-поміж листування з авторами виділяються й такі листи, які містять пропозиції видавництва до авторів на написання навчальних або науково-популярних видань. Оригінальний лист від письменниці, перекладачки, прозаїка і драматурга Людмили Старицької-Черняхівської не тільки відкриває ставлення громадської діячки до літературно-критичної творчості, а й стосунки з колегами по перу. На пропозицію створити книгу про історію українського театру було отримано відповідь: «З великою охотою згожусь на Вашу пропозицію, бо над цим питанням я працювала й раніше і останні часи викладаючи по всіх закладах історію Українського театру і особливо через шановні ймення тих авторів, з якими я виступаю в одній книжці. Мені тільки треба було б одержати негайно відповідь від п. професора Білецького, чи я маю починати безпосередньо з Наталки Полт. [...] чи мушу я почати з передмови? А також чи даючи огляд еволюції українського театру я даватиму й критичну оцінку драмат. літератури? Мені здається це конче по-

трібним, бо досі у нас, коли кажуть про драм. літер. то вважають на те Що писав автор, а не на те, як він писав і чому в одного виходило добре, а в другого – ні» [2, 102-103].

Листування з іншими видавничими організаціями включає документи, які надсилалися до Комітету в справах друку, Держвидаву України, Книгоспілки [2; 9].

Окрему групу становлять реєстраційні журнали й книги (головна книга, книги обліку розрахунків з авторами, книги обліку видавної літератури), журнали вхідних і вихідних документів [3; 4; 5; 6; 8; 11]. Для дослідників мають цінність відомості про умови на друкування творів. Зокрема, документи про умови з нащадками І. Франка на друк повного видання його «Творів», угоди про видання творів В. Винниченка і т. і. [10, 13].

З листа видавництва до наркомфіну від 17 листопада 1926 р.: «В нас є умови з В. Винниченком, що проживає у Франції на друкування повного видання його «Творів». Досі ми надрукували 15 томів, розміром коло 100 аркушів, незабаром мають бути надруковані ще 5 томів розміром 50 аркушів а всього 150 аркушів по ціні 100 крб. за аркуш, а разом 15.000 карб. Досі ми вислали авторові коло 500 карб. Просимо дозволити нам вислати щомісяця по 1.000 (одну тисячу) карбованців в покриття належного В. Винниченкові гонорару» [9, 28].

Завдяки роботі видавництва на початку ХХ століття вийшли друком мистецькі монографії та повні зібрання творів українських класиків, у тому числі І. Франка в 30 томах, твори О. Кобилянської, Б. Грінченка, М. Чернявського, Г. Хоткевича та ін.

Не менш важливими є документи на розрахунки з авторами. У цих бухгалтерських книгах є оригінальні підписи визначних особистостей, які співпрацювали з видавництвом. Можна згадати, наприклад, художників-графіків Г. Нарбута та В. Кричевського [4, 126]. Навколо «Руху» об'єднувалися гурток однодумців-літераторів, критиків, редакторів, ілюстраторів. Серед них був і славетний М. Самокиш, який ілюстрував ряд видань, серед них повість «Маруся» (невідомого нині автора).

Особливу цінність має фонд 1330 [12, 13]. Представлені у ньому документи передали у 1994 р. до ЦДАМЛМ України родичі

фондоутворювача Тимошенко Галина Леонідівна і Тимошенко Мирослав Дмитрович. У 2015 р. документи фонду взято на опрацювання. На жаль, особовий фонд Івана Лизанівського сформований на основі незначної кількості документів, унаслідок чого справи опису розміщено лише у двох розділах: «Документи про Лизанівського І. М.» і «Зображувальні документи». Розділ «Документи про Лизанівського І. М.» представлено спогадами Тимошенка М. Д. про фондоутворювача. Розділ «Зображувальні документи» представлено копіями фотографій І. Лизанівського індивідуальних та в групі з рідними, друзями, а також копією фотографії Тимошенко Г.

Лизанівський Іван Миколайович народився в 1892 р. (за іншими даними – 1882 р.) в с. Заріче на Львівщині в селянській родині. Навчався у Золочівській гімназії, по закінченні якої вступив до Львівського університету.

У 1910–1912 рр., під час навчання в університеті, був секретарем у Івана Франка. У 1926 р. в журналі «Всесвіт» (№ 10) вперше було опубліковано особисті спогади Івана Миколайовича «Два роки з Іваном Франком», пізніше, у 1981 р., передруковані журналом «Дніпро». Ці мемуари зіткано з безпосередніх вражень про Франка на основі зустрічей з письменником у Львові.

У 1913 р. Іван Лизанівський переїхав до Києва. В тому ж році розпочалась і світова війна, яка круто повернула життя і долі всіх. Івана Лизанівського, як підданого ворожій Росії Австро-Угорщини (Галичина тоді входила до її складу), було заарештовано й вислано до Нариму в Західному Сибіру.

Улітку 1917 р. він повернувся із заслання до Києва, вступив до Української партії соціалістично-революціонерів і того ж року став членом Центральної Ради як делегат від УПСР.

28 січня 1919 р. Івана Лизанівського було обрано до ЦК УПСР. За Директорії, а саме у березні 1919 р., Іван Лизанівський був членом Комітету Охорони Республіки (за іншими даними – у травні 1919 р.). У 1919 р. разом з іншими представниками «центральної течії» УПСР входив до складу уряду [Б.] Мартоса. Перебував на посаді керуючого міністерством преси і пропаганди (з квітня 1919 р.).

У серпні 1920 р. був заарештований В. Голубович (в Кам'янець-Подільському), а незабаром в Києві І. Лизанівський, І. Часник та інші, тобто та частина керівництва УПСР, яка залишилась в Україні. Їм була інкримінована контрреволюційна діяльність, участь в Центральній Раді, уряді УНР та Директорії.

Після судового процесу 1921 р., Іван Лизанівський очевидно відійшов від політичної діяльності (чи був змушений це зробити), але набув значного авторитету як літературознавець.

Після амністії (на початку жовтня 1921 р.) працював у Державному видавництві України, а від 1 червня 1922 р. й аж до свого арешту в ніч із 1 на 2 березня 1931 р. – в українському кооперативному видавництві «Рух».

У «Справі УНЦ» вироком колегії ДПУ УРСР від 7 лютого 1932 р. Івана Миколайовича Лизанівського було засуджено до 6 років концтаборів.

У 1937 р. І. Лизанівський був розстріляний (за іншими даними дата смерті 1934 рік).

На жаль прізвище українського публіциста, громадського і політичного діяча, керівника Харківського кооперативного видавництва «Рух» Івана Миколайовича Лизанівського не зафіксоване в жодному із томів серії «Реабі-

літовані історією». А отже архівні документи набувають великого значення у поверненні правди про забуте ім'я.

Наукова новизна. Аналіз архівних документів як однієї з форм ділової комунікації надає можливість розлогого наукового висвітлення функціонування кооперативного видавництва «Рух», а також допомагає визначити роль талановитого редактора І. Лизанівського в культурному і політичному процесах в Україні першої половини ХХ століття.

Висновки. У дослідженні української видавничої справи важливим компонентом є визначення ролі окремої особистості, сили її таланту, впливу її вчинків та переконань. З огляду на це, розгляд архівних документів про громадську та видавничу діяльність І. Лизанівського є актуальним. Сучасні науковці переконані в історичній необхідності кооперації, а відтак і кооперативних видавництв, що було зумовлено соціально-економічним, політичним та культурним розвитком українського суспільства. Тому документи ЦДАМЛМ України дають змогу не лише заповнити «білі плями», а й збагатити новими фрагментами науку про соціальні комунікації і видавничу справу.

Список використаної літератури

1. Агауф М. Книжку на село. Про культурну роботу кооперації на селі / М. Агауф. – Х.: Книгоспілка, 1925. – 22 с.
2. Бидик В. Як повинен працювати кооперативний організатор молоді в місті / В. Бидик. – Х.: Книгоспілка, 1928. – 52 с.
3. Зарудний С. Українська кооперація на десяти роковини жовтневої революції 1917–1927 / С. Зарудний. – Х.: Книгоспілка, 1928. – 44 с.
4. Кисельова С. Українське відродження ХХ ст., політика українізації та українське видавництво / С. Кисельова // Вісник Книжкової палати. – 2005. – № 12. – С. 46-49.
5. Нечаев Н. Кооперация и книготорговая работа на селе / Н. Нечаев. – Х.: Книгоспілка, 1925. – 136 с.
6. Оніпко Т. В. Використання господарського потенціалу споживчої кооперації України у проведенні культурно-просвітньої політики держави у період непу / Т. В. Оніпко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nzvdpu_ist/2009_16/vukorustannya.pdf.
7. Оніпко Т. В. Книговидавничу діяльність вітчизняної споживчої кооперації в 20-ті роки ХХ ст. / Т. В. Оніпко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2015. – Вип. 42. – С. 94-98.
8. «РУХ» – українське радянське кооперативне видавництво // Українська радянська енциклопедія. – Т. 12. – К., 1963. – С. 453.
9. Тимошик М. Історія видавничої справи : підручник / М. Тимошик. – К. : Наша культура і наука, 2003. – 496 с.
10. Яковлев О. В. Особливості розвитку книговидавничої справи в Україні в 20-х роках ХХ ст. / О. В. Яковлев // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2009. – Вип. 13. – С. 355-361.

*Архівні документи**Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України Фонд 577. Опис 1. Українське кооперативне видавництво «Рух» м. Харків (1923–1931)*

1. Спр.1. Статут та анкета видавництва. Листування з Держвидавом України, Книгоспілкою та ін. установами про видання книг, їх розповсюдження (6 лютого 1923 – 13 листопада 1924). – 134 арк.
  2. Спр.2. Листування з Держвидавом України, Книгоспілкою, філіями видавництва та авторами про розповсюдження літератури, друкування творів. Переліки книг, надісланих до продажу. – 282 арк.
  3. Спр. 3. Головна книга. – 115 арк.
  4. Спр. 7. Книга обліку розрахунків з авторами. – 252 арк.
  5. Спр. 9. Книга обліку виданої літератури (січень – вересень 1924). – 58 арк.
  6. Спр.10. Книга обліку відправленої літератури (1924–1925). – 129 арк.
  7. Спр.11. Статут та анкета видавництва. Листування (1924–26). – 288 арк.
  8. Спр. 20. Видавничі угоди. – 252 арк.
  9. Спр.31. Листування з Держвидавом, Наркомфіном, редакціями журн. «Більшовик Укр.», газети «Рад. село» та ін. про надсилання виданої літ. і її рец. та з фінанс. питань 26-1927. – 103 арк.
  10. Спр.43. Листування з Комітетом в справах друку, Держвидавом України, Книгоспілкою про видання літератури. – 21 арк.
  11. Спр. 78. Книга обліку розрахунків з авторами. – 262 арк.
- Фонд 1330. Опис 1. Спогади Тимошенка М. Д. про Лизанівського І. М.*
12. Спр.1. Тимошенко М. Д. Спогади про Івана Миколайовича Лизанівського. – 19 арк.
  13. Спр.2. Фотографії Івана Лизанівського індивідуальні та в групі з рідними та друзями (1916). – 2 арк.

References

1. Agauf, M. (1925). A book to the village. About the cultural work of cooperation in the countryside. Kharkiv: Knyhospilka [in Ukrainian].
2. Bidyk, V. (1928). How should a cooperative youth organizer in the city work. Kharkiv: Knyhospilka [in Ukrainian].
3. Zarudny, S. (1928). Ukrainian cooperation on the tenth anniversary of the October Revolution of 1917-1927. Kharkiv: Knyhospilka [in Ukrainian].
4. Kiselyova, S. (2005). Ukrainian revival of the twentieth century, Ukrainianization policy and Ukrainian publishing house. *Visnyk Knyzhkovoyi palaty*, 12, 46-49. [in Ukrainian].
5. Nechaev, N. (1925) Cooperation and book selling in the countryside. Kharkiv: Knyhospilka [in Ukrainian].
6. Onipko, T. V. (2009). Use of economic potential of consumer cooperation of Ukraine in carrying out of cultural and educational policy of the state during the NEP period. http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nzvdpu_ist/2009_16/vukorustannya.pdf.
7. Onipko, T. V. (2015) Book publishing activity of domestic consumer cooperation in the 20's of the twentieth century. *Naukovi pratsi istorichnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*. Vyp. 42. 94-98 [in Ukrainian].
8. «РУКН» – Ukrainian Soviet cooperative publishing house (1963). *Ukrayinska radyanska entsyklopediya*. T. 12. Kyiv. [in Ukrainian].
9. Timoshik, M. (2003) The history of publishing: a textbook. Kyiv: Nasha kul'tura i nauka [in Ukrainian].
10. Yakovlev, O. V. (2009) Features of the book publishing business in Ukraine in the 20's of the twentieth century. *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrainy*. Kyiv. Vyp. 13 [in Ukrainian].

*Archival documents**Central State Archive-Museum of Literature and Art of Ukraine Fund 577. Description 1. Ukrainian co-operative publishing house «Rukh», Kharkiv (1923-1931)*

1. Спр.1. Статут та анкета видавництва. Листування з Держвидавом України, Книгоспілкою та ін. установами про видання книг, їх розповсюдження (6 лютого 1923 – 13 листопада 1924). – 134 арк.
2. Спр.2. Листування з Держвидавом України, Книгоспілкою, філіями видавництва та авторами про розповсюдження літератури, друкування творів. Переліки книг, надісланих до продажу. – 282 арк.
3. Спр. 3. Головна книга. – 115 арк.
4. Спр. 7. Книга обліку розрахунків з авторами. – 252 арк.
5. Спр. 9. Книга обліку виданої літератури (січень – вересень 1924). – 58 арк.
6. Спр.10. Книга обліку відправленої літератури (1924–1925). – 129 арк.
7. Спр.11. Статут та анкета видавництва. Листування (1924–26). – 288 арк.
8. Спр. 20. Видавничі угоди. – 252 арк.
9. Спр.31. Листування з Держвидавом, Наркомфіном, редакціями журн. «Більшовик Укр.», газети «Рад. село» та ін. про надсилання виданої літ. і її рец. та з фінанс. питань 26-1927. – 103 арк.

10. Spr.43. Lystuvannya z Komitetom v spravakh druku, Derzhvydavom Ukrayiny, Knyhospilkoyu pro vydannya literatury. – 21 ark.
11. Spr. 78. Knyha obliku rozrakhunkiv z avtoramy. – 262 ark. Fond 1330. Opys 1. Spohady Tymoshenka M. D. pro Lyzanivskoho I. M.
12. Spr.1. Tymoshenko M. D. Spohady pro Ivana Mykolayovycha Lyzanivskoho. – 19 ark.
13. Spr.2. Fotohrafii Ivana Lyzanivskoho indyvidualni ta v hrupi z ridnymi ta druzyamy (1916). – 2 ark.

УДК 002.2 (477)

Тишкевич Катерина Іванівна,
заступник завідувача відділу наукової
та редакційно-видавничої діяльності
Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ВИДАНЬ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ ДЛЯ ЮНАЦТВА У ПЕРІОД СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Мета роботи полягає у вивченні та порівняльному аналізі видань бібліотек України для юнацтва щодо забезпечення доступу у період соціальних трансформацій, що змінюють види та направленість видавничої продукції, що впливають на процес формування та підготовки матеріалів для молоді. **Методологія дослідження** полягає в застосуванні теоретичних засад аналітико-синтетичної переробки інформації та порівняльна характеристика видів видань (електронних та друкованих). **Наукова новизна** полягає в тому, що в умовах глобалізації світу та зміни геополітичної ситуації, яка впливає на трансформаційні процеси в Україні, зміна форм та видів традиційних та новітніх інформаційно-бібліотечних ресурсів. **Висновки.** У статті охарактеризовано використання компаративного аналізу в наукових дослідженнях різних сфер діяльності, виокремлено специфіку проведення компаративного аналізу інформаційно-бібліотечних ресурсів в період соціальних трансформацій в бібліотеках України для юнацтва.

Ключові слова: компаративний аналіз, бібліотеки України для юнацтва, бібліотечно-інформаційний ресурс.

Тишкевич Екатерина Ивановна,
заместитель начальника научной
и редакционно-издательской деятельности
Национальной академии руководящих кадров
культуры и искусств

КОМПАРАТИВНЫЙ АНАЛИЗ ИЗДАНИЙ БИБЛИОТЕК УКРАИНЫ ДЛЯ ЮНОШЕСТВА В ПЕРИОД СОЦИАЛЬНЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ

Цель работы заключается в изучении и сравнительном анализе изданий библиотек Украины для юношества относительно обеспечения доступа в период социальных трансформаций, которые изменяют виды и направленность издательской продукции, что влияют на процесс формирования и подготовки материалов для молодежи. **Методология исследования** заключается в применении теоретических принципов аналитико-синтетической переработки информации и сравнительная характеристика видов изданий (электронных и печатных). **Научная новизна** заключается в том, что в условиях глобализации мира и изменения геополитической ситуации, которое влияет на трансформационные процессы в Украине, изменение форм и видов традиционных и новейших информационно-библиотечных ресурсов. **Выводы.** В статье охарактеризовано использование ком-